

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 6.7.2020.
COM(2020) 286 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU

**o provedbi financijske pomoći koja se pruža prekomorskim
zemljama i područjima u okviru**

11. europskog fonda za razvoj za 2019.

Uvod

Odlukom o prekomorskom pridruživanju¹ uspostavlja se pravni okvir za odnose između prekomorskih zemalja i područja² (PZP-ovi), država članica s kojima su povezani i Europske unije. U skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU)³ svrha je Odluke o prekomorskom pridruživanju podupirati održivi razvoj PZP-ova i promicati vrijednosti Unije u cijelom svijetu.

Financijska se potpora PZP-ovima pruža uglavnom iz Europskog fonda za razvoj (EFR) te je u okviru 11. EFR-a za programsko razdoblje 2014.–2020. dodijeljen iznos od 364,5 milijuna EUR⁴.

U skladu s člankom 91. Odluke o prekomorskom pridruživanju, u ovom se Izvješću naglašava napredak ostvaren u primjeni sredstava iz 11. EFR-a za PZP-ove u 2019.

Financijska sredstva u okviru 11. EFR-a za PZP-ove

Sredstva u okviru 11. EFR-a koja su dostupna PZP-ovima podijeljena su na sljedeće alokacije na temelju Priloga II. Odluci o prekomorskom pridruživanju, za razdoblje 2014.–2020.:

- 229,5 milijuna EUR za teritorijalne (bilateralne) alokacije;
- 100 milijuna EUR za regionalnu suradnju i suradnju „svih PZP-ova”;
- 21,5 milijuna EUR za financiranje humanitarne pomoći i pomoći u nuždi;
- 5 milijuna EUR za financiranje kamatnih subvencija i tehničku pomoć povezanu s investicijskim instrumentom za PZP-ove;
- 8,5 milijuna EUR za studije i mjere tehničke pomoći.

Šesnaest PZP-ova ispunjava uvjete za teritorijalnu alokaciju u okviru 11. EFR-a koji su definirani u skladu s kriterijima utvrđenima u Odluci. Trebalo bi napomenuti da se Grenland financira izravno iz općeg proračuna Unije na temelju „Odluke o Grenlandu”⁵.

¹ Odluka Vijeća 2013/755/EU o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji.

² Do 31. siječnja 2020. PZP-ovi EU-a bili su povezani s četirima državama članicama EU-a: Danskom, Francuskom, Ujedinjenom Kraljevnom i Nizozemskom. Dvadeset i pet prekomorskih zemalja i područja EU-a uključivalo je: Angvilu, Arubu, Bermude, Bonaire, Britansko Antarktičko Područje, Britansko Indijsko-oceansko Područje, Britanske Djevičanske Otoke, Kajmanske Otoke, Curaçao, Falklandske Otoke, Francusku Polineziju, Francuska Južna i Antarktička Područja, Grenland, Montserrat, Novu Kaledoniju, Otoke Pitcairn, Sabu, Svetu Helenu i pridružena područja, Sint Maarten, Saint-Pierre-et-Miquelon, Saint-Barthélemy, Sint Eustatius, Južnu Georgiju i Južne Sendvičke Otoke, Otoke Turks i Caicos te Wallis i Futunu.

Nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine 31. siječnja 2020. preostalo je trinaest prekomorskih zemalja i područja EU-a: Grenland (DK), Francuska Polinezija (FR), Francuska Južna i Antarktička Područja (FR), Nova Kaledonija i pridružena područja (FR), Saint-Barthélemy (FR), Saint-Pierre-et-Miquelon (FR), Wallis i Futuna (FR), Aruba (NL), Bonaire (NL), Curaçao (NL), Saba (NL), Sint Eustatius (NL) i Sint Maarten (NL).

³ Dio četvrti Ugovora o funkcioniranju Europske unije (C 326/47 od 26.10.2012.).

⁴ L210/1 od 6.8.2013. – Unutarnji sporazum između predstavnika vlada država članica Europske unije koji su se sastali u okviru Vijeća, o financiranju pomoći Europske unije na temelju višegodišnjega financijskog okvira za razdoblje 2014.–2020., u skladu sa Sporazumom o partnerstvu AKP-EU, i o dodjeli financijske pomoći za prekomorske zemlje i područja na koje se primjenjuje četvrti dio Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Trima regionalnim programima nastoji se poticati suradnja PZP-ova iz iste regije koji dijele slične izazove i prioritete. Mjerama koje se financiraju iz regionalne alokacije podupire se razrada i provedba sveobuhvatnih regionalnih programa i projekata za prevladavanje tih izazova. Potiču se partnerstva s drugim izvorima financiranja, što obuhvaća i druge financijske instrumente Europske unije, na temelju suradnje sa susjednim afričkim, karipskim i pacifičkim državama (države AKP-a) i/ili trećim zemljama te s najudaljenijim regijama EU-a.

Osim teritorijalnim i regionalnim programima, suradnja među PZP-ovima potiče se **tematskim programom**, jedinim programom u okviru 11. EFR-a za „sve PZP-ove”.

Postupak programiranja za 11. EFR za PZP-ove

U četvrtom dijelu Odluke o prekomorskom pridruživanju uspostavlja se **poseban postupak programiranja za PZP-ove**. Za razliku od situacije u državama AKP-a, to se programiranje ne temelji na nacionalnim okvirnim programima, već je organizirano kao postupak od jednog koraka, a to je razrada programskog dokumenta koji se sastoji od dva dijela: a) strategije odgovora EU-a (Dio A) i b) dokumenta o djelovanju (Dio B). Donosi se samo jedna službena odluka Komisije kojom se odobrava programski dokument svakog PZP-a koji obuhvaća stratešku usmjerenost i detaljno oblikovanje programa.

Proračunska potpora odabrani je način provedbe za teritorijalne alokacije u PZP-ovima (do danas korist od EFR-a ostvaruje trinaest od šesnaest PZP-ova). To je pozitivan pomak u odnosu na prethodni način provedbe projekta u nekoliko PZP-ova. Proračunska potpora učinkovit je način za rješavanje međusektorskih, dugoročnih i strukturnih problema i vođenje konstruktivnog dijaloga o politikama.

PZP-ovi imaju glavnu odgovornost za pripremu programskih dokumenata, među ostalim za prioritete na kojima se temelje njihove strategije, i osiguravaju nužno savjetovanje na lokalnoj razini. Na zahtjev PZP-ova na raspolaganje im je stavljena tehnička pomoć u postupku programiranja, u skladu s člankom 81. Odluke o prekomorskom pridruživanju.

Stanje 2019.

a) Teritorijalna provedba 11. EFR-a

Zahvaljujući zajedničkom angažmanu svih predmetnih strana, 2019. je ostvaren napredak u programiranju 11. EFR-a poboljšanjem koordinacije i dijaloga. Donošenjem programskih dokumenata za Arubu i Bonaire 2019. **četrnaest od šesnaest PZP-ova kojima su dodijeljena sredstva EFR-a dovršilo je svoje programiranje**⁶. Kad je riječ o učinkovitoj financijskoj potpori, tijekom 2019. iz sredstava 11. EFR-a za PZP-ove isplaćeno je 40,7 milijuna EUR (vidjeti Prilog I.). Postupak programiranja za Curaçao (16,95 milijuna EUR) i Sint Maarten (7 milijuna EUR) odvijao se tijekom 2019., a donošenje programskih dokumenata predviđa se u 2020.

⁵ Odlukom Vijeća 2014/137/EU o odnosima između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane, za razdoblje 2014.–2020. odobreno je 217,8 milijuna EUR za suradnju između Unije i Grenlanda u području od zajedničkog interesa.

⁶ Teritorijalni programi za Arubu (13,05 milijuna EUR) i Bonaire (3,95 milijuna EUR) doneseni su u veljači 2019.

Kad je riječ o provedbi tijekom 2019.:

Karipska regija:

- u sektoru **obrazovanja** programom proračunske potpore za **Angvilu** podržano je odobrenje održivog plana financiranja za taj sektor, dovršetak nacionalnoga kvalifikacijskog okvira i uspostava šest pojedinačnih planova razvoja škola (isplata trećega fiksnog obroka (2,45 milijuna EUR) te prvoga i drugoga varijabilnog obroka (0,75 + 1,05 milijuna EUR)). Osim toga, u veljači 2019. **Aruba** je donijela svoj programski dokument (13,05 milijuna EUR) za obrazovni program čiji je cilj povećanje tehničkih vještina za inovativni održivi razvoj. **Otoci Turks i Caicos** nastavili su s provedbom svojeg programa čiji je cilj povećanje prilagodbe tehničkog i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja potrebama tržišta rada;
- vidljiv je i napredak u pogledu **održivog rasta** u okviru tekućeg programa proračunske potpore **Montserratu** s isplatom drugoga fiksnog obroka (2 milijuna EUR) i prvoga varijabilnog obroka (2 milijuna EUR). Tim programom proračunske potpore potiče se razvoj u područjima kao što su obnovljiva energija i turizam;
- nova **proračunska potpora za mlade u Bonaireu pokrenuta je** nakon donošenja programskog dokumenta 11. EFR-a (3,95 milijuna EUR). Njome će se doprinijeti poboljšanju zdravlja mladih te će se povećati njihovi izgledi za zapošljavanje i životni standard;
- **Britanskim Djevičanskim Otcima** dodijeljeno je 2 milijuna EUR u okviru omotnice B⁷ za pomoć nakon kriznih situacija kako bi se povećala **otpornost** karipskih PZP-ova nakon uragana koji su ih pogodili 2017.

Pacifička regija:

- kad je riječ o održivom **turizmu**, **Francuska Polinezija** ostvarila je napredak u svojoj sektorskoj politici, provodeći svoju strategiju održivog turizma i omogućujući isplatu drugoga fiksnog obroka (7,4 milijuna EUR). S provedbom svojeg plana strateškog razvoja promicanjem turizma nastavili su i **Otoci Pitcairn** te su ostvarili korist od prvoga fiksnog obroka u iznosu od 1 milijun EUR. Pokrenuta je nova usluga pomorskog prijevoza, a broj putnika znatno se povećao;
- u sektoru **zapošljavanja** **Nova Kaledonija** nastavila je ulagati napore u proširenje pristupa programima osposobljavanja i povećanje stope zaposlenosti i osposobljavanja. Obroci predviđeni za 2018. (drugi fiksni obrok od 4 milijuna EUR + prvi varijabilni obrok od 2 milijuna EUR) isplaćeni su početkom 2019. Nadalje, treći fiksni obrok (5 milijuna EUR) i drugi varijabilni obrok (3 milijuna EUR) isplaćeni su krajem 2019.;

⁷ Pri toj dodjeli preostali iznos omotnice B (s početnim sredstvima u iznosu od 21,5 milijuna EUR u skladu s Prilogom II. odluci o pridruživanju iz 2013.) na kraju 2019. iznosi 6,45 milijuna EUR.

- u pogledu **digitalnog razvoja Wallis i Futuna** nastavili su napredovati u provedbi digitalne strategije i uvođenju usluga povezanih sa širokopojasnim kabelom Tui-Samoa⁸, čime se omogućuje brzo širokopojasno povezivanje.

Ostali PZP-ovi:

- **Falklandski Otoci** ostvaruju korist od programa **povezivanja** u okviru 11. EFR-a. U 2019. ostvaren je zadovoljavajući napredak u provedbi nacionalnog infrastrukturnog plana i obnovi zrakoplovâ. Isplaćeni su drugi fiksni obrok (1 milijun EUR) i prvi varijabilni obrok (0,75 milijuna EUR). Korist od programa povezivanja u okviru 11. EFR-a ostvarila je i **Sveta Helena**, koja je pokazala znatan napredak u provedbi svoje digitalne strategije tijekom 2019.;
- kad je riječ o **turizmu**, program proračunske potpore u **Saint-Pierre-et-Miquelonu** dovršen je 2019. isplatom četvrtoga fiksnog obroka (3,25 milijuna EUR) i drugoga varijabilnog obroka u cijelosti (3,25 milijuna EUR). Vidljiv je napredak u sektorima turizma i pomorskog prometa, što je potvrđeno znatnim povećanjem smještajnih kapaciteta i jačanjem pomorske usluge koja povezuje Saint-Pierre-et-Miquelon i Terre Neuve u Kanadi.

Općenito i tijekom cijele godine programi proračunske potpore doveli su do redovitih političkih dijaloga s partnerskim PZP-ovima o makroekonomskom stanju, upravljanju javnim financijama i sektorskim politikama.

Tehnička pomoć mobilizirana je 2019. kako bi se teritorijalnim i regionalnim dužnosnicima za ovjeravanje pružila potpora u postupku programiranja. Na temelju ugovora o tehničkoj pomoći ili studija za utvrđivanje programskih, sektorskih strategija PZP-ova ili prihvatljivosti PZP-ova za proračunsku potporu, krajem 2019. izvršene su isplate u ukupnom iznosu od 1 592 672,72 EUR u okviru II. i III. Instrumenta za tehničku suradnju 11. EFR-a.

b) Regionalna suradnja u okviru 11. EFR-a

U 2019. ostvaren je znatan napredak u pogledu regionalnih programa za PZP-ove u okviru 11. EFR-a:

- kad je riječ o **Pacifiku**, regionalnim programom „PROTEGE” (*Projet régional océanien des territoires pour la gestion durable des écosystèmes* – 36 milijuna EUR) podupire se održivi razvoj regije i njezina otpornost tako što će se očuvati bioraznolikost i obnovljivi prirodni resursi. Nadovezuje se na regionalni program 10. EFR-a „INTEGRE” (*Initiative des territoires pour la gestion régionale de l’environnement* – 12 milijuna EUR), kojim se podupiralo integrirano upravljanje obalom i jačala regionalna suradnja u pogledu održivog razvoja. Prva isplata (6,8 milijuna EUR) izvršena je u prosincu 2018. U 2019. zaposlen je tim i utvrđena su četiri radna prioriteta (poljoprivreda, ribarstvo, voda i invazivne vrste), a prvi sastanak upravljačkog odbora održan je u srpnju 2019.;

⁸ Podmorski kabel Tui-Samoa proteže se između Apije na Samoi i Suve na Fidžiju, s iskrcajnim postajama u Savai’iju, Savusavuu te Wallisu i Futuni.

- u **Karibima** regionalni program „Resembid” (*Resilience, Sustainable Energy and Marine Biodiversity* – 40 milijuna EUR) ima za cilj ojačati gospodarski razvoj koji je održiv za okoliš stavljanjem naglaska na otpornost, održivu energiju i bioraznolikost mora. Cilj je unaprijediti zastarjelu infrastrukturu i povećati njezinu energetske učinkovitost, poboljšati zaštitu morske biološke raznolikosti i održivo upravljanje njome te povećati otpornost na ekstremne prirodne pojave koje se ponavljaju. U 2019. isplaćeno je 3,62 milijuna EUR;
- Regionalni program za **Indijski ocean** (*Programme Régional d'appui dans le secteur de l'observation, de la gestion et de la préservation des écosystèmes terrestres et marins* – 4 milijuna EUR) za cilj ima poboljšati nadzor i promatranje kopnenih i morskih ekosustava u Francuskim Južnim i Antarktičkim Područjima, obnoviti ekosustave i ojačati mehanizme za sprečavanje negativnih učinaka. U srpnju 2019. potpisan je sporazum o delegiranju s agencijom „Agence Française de Développement” te je isplaćeno 1,4 milijuna EUR;
- programski dokument u pogledu **tematskog programa 11. EFR-a za sve PZP-ove** (17,8 milijuna EUR) donesen je u ožujku 2019. Program je usmjeren na održivo korištenje prirodnim resursima, pri čemu se održiva energija i klimatske promjene, uključujući smanjenje rizika od katastrofa, definiraju kao podsastavnice. Potpisivanje ugovora s odabranom provedbenom agencijom planirano je za 2020.

Naposljetku, EU je 2019. pružio potporu **Udruženju prekomorskih zemalja i područja (OCTA) bespovratnim sredstvima za poslovanje** (550 000 EUR). To je udruženju omogućilo da poveća kapacitete za ispunjavanje svojeg mandata, što se posebno odnosilo na koordinaciju partnera PZP-ova kako bi se olakšao dijalog s EU-om, poticalo partnerstvo i podržao skupni rad njegovih članova u okviru Udruženja EU-PZP u nekoliko područja od zajedničkog interesa.

c) Dijalog među institucijama

U Udruženju su utvrđena tri stupnja dijaloga:

Forum PZP-EU

U ožujku 2019. održan je 17. forum PZP-EU u Francuskoj Polineziji uz sudjelovanje visokih predstavnika PZP-ova i država članica te u prisutnosti europskog povjerenika za međunarodnu suradnju i razvoj Nevena Mimice, predsjednika foruma.

U zaključcima 17. foruma PZP-EU, EU, PZP-ovi i države članice s kojima su PZP-ovi povezani potvrdili su da je 2019. bila odlučujući trenutak za budućnost odnosa PZP-ova i EU-a zbog pregovora o novoj odluci o prekomorskom pridruživanju, višegodišnjem financijskom okviru EU-a za razdoblje 2021.–2027., postupku Brexita i okviru za razdoblje nakon Sporazuma iz Cotonoua.

Na marginama foruma održani su (1. ožujka 2019.) **trilateralni sastanci na političkoj razini** između predstavnika država članica s kojima su povezani PZP-ovi (računajući na sudjelovanje francuskog ministra za prekomorska područja), šefova izaslanstava PZP-ova i povjerenika, i bili su korisne prilike za raspravu o partnerstvu PZP-EU nakon 2020. Održana je i tehnička **radionica** o temi „**Održivi razvoj putem regionalne suradnje**”. To je bila dobra prilika za

raspravu o ulozi koju bi PZP-ovi mogli imati u jačanju regionalne suradnje u svojem susjedstvu.

Trostrana savjetovanja (tripartitni sastanci)

Tri tripartitna sastanka između Komisije (predsjedatelja), predstavnika PZP-ova i država članica s kojima su povezani organizirana su 2019. u Bruxellesu (travanj, srpanj, listopad) te su pružila platformu za dijalog radi razmjene relevantnih informacija, promišljanja o prioritetnim temama od zajedničkog interesa i praćenja napretka u provedbi odluke o pridruživanju.

Radne skupine u okviru partnerstva

Radna skupina u okviru partnerstva za **okoliš, klimatske promjene i održivu energiju** sastala se u srpnju 2019., posebno radi razmjene informacija o različitim aspektima povezanim s politikama i inicijativama EU-a u pogledu programa Oceani, Best i LIFE.

Osim institucionalnog okvira i prilika za dijalog, **OCTA je 2019. organizirala tri događanja uz potporu Komisije.** U listopadu je u Bruxellesu održana **konferencija** pod nazivom „Od polova do tropâ, plavi krajolik PZP-ova”, koja je rezultirala potpisivanjem „**Deklaracije PZP-ova o oceanu**”, naglašavajući njihovu predanost očuvanju oceana i poticanju njihovih društvenih i gospodarskih vrijednosti. U prosincu 2019. **organizirana je radionica o održivoj energiji.** Njome su omogućene rasprave između tehničkih stručnjaka za energetiku iz PZP-ova i Komisije o toj temi od zajedničkog interesa. PZP-ovi su predstavili napredak postignut u provedbi njihova energetskeg plana potpisanog 2015. Naposljetku, OCTA je u prosincu 2019. organizirala **radionicu o programima EU-a** radi razmjene informacija o programima EU-a i mogućnostima financiranja za PZP-ove.

d) Europska investicijska banka

Odlukom o prekomorskom pridruživanju pruža se financijska pomoć PZP-ovima s pomoću financijskih mehanizama kojima upravlja Europska investicijska banka (EIB) u razdoblju 2014.–2020. na temelju 3. financijskog protokola: investicijski instrument za PZP-ove (trenutačna sredstva: 48,5 milijuna EUR), financiranje subvencija za kamatne stope i tehničke pomoći (5 milijuna EUR) i vlastita sredstva EIB-a (do 100 milijuna EUR).

U okviru **investicijskog instrumenta EIB-a za PZP-ove** u srpnju 2019. potpisan je ugovor za jednu novu operaciju za Novu Kaledoniju (24 milijuna EUR) za financiranje zajmova poduzeća koja se nalaze u udaljenim područjima i vrlo malih poduzeća. Ostale su operacije u tijeku i na kraju 2019. iznosile su ukupno 85,39 milijuna EUR. Taj iznos premašuje iznos početnog kapitala jer se fond obnavlja, a neka već vraćena sredstva iznova su pozajmljena.

U pogledu **omotnice za subvencije kamatnih stopa i tehničku pomoć EIB je 2019.** potpisao ugovor za iznos od 4,25 milijuna EUR za operaciju Zračne luke Sint Maarten (vidjeti u nastavku).

U okviru **omotnice vlastitih sredstava EIB-a za PZP-ove** EIB je u prosincu 2019. potpisao ugovor za iznos od 44,3 milijuna EUR za obnovu zračne luke u Sint Maartenu nakon uragana.

S obzirom na preostala sredstva, portfelji se nadziru kako bi se do kraja 2020. u potpunosti iskoristila raspoloživa sredstva.

Pogled u budućnost

Godina 2020. bit će odlučujući trenutak za budućnost odnosa PZP-ova i EU-a, s očekivanim završetkom pregovora o prijedlogu nove odluke o pridruživanju, uključujući Grenland, u vezi s višegodišnjim financijskim okvirom EU-a za razdoblje 2021.–2027. To će biti ključna godina i za pregovore o okviru za razdoblje nakon Sporazuma iz Cotonoua i o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju. Godinu 2020. obilježit će i povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz EU-a, što će utjecati na skupinu PZP-ova.

U tom će kontekstu nastavak dijaloga s PZP-ovima biti posebno važan. Taj će se postupak temeljiti na pružanju stalne potpore Udruženju PZP-ova, kao i PZP-ovima, u okviru Instrumenta za tehničku suradnju.

Naposljetku, ključno će biti ostvariti napredak u izradi dva preostala prethodno navedena teritorijalna programa kako bi se osiguralo njihovo donošenje prije kraja 2020. i dodjela svih sredstava omotnice raspoloživih za PZP-ove u okviru 11. EFR-a.